

KAYA CLÍNICA: UNHA EXPERIENCIA INTERUNIVERSITARIA DE APRENDIZAXE SERVIZO SOBRE O HÁBITAT URBANO AUTOXESTIONADO

**Plácido Lizancos, Vanessa Míguez Martín, Santiago López Piñeiro, Francisco-Alberto Varela-García
(Arquitectura, Socioloxía –Oficina Cooperación e Voluntariado-, Enxeñaría da Edificación e Enxeñaría de Camiños)**

Liña temática: Impulso da Responsabilidade Social Universitaria: Aprendizaxe servizo, atención á diversidade, sostibilidade e perspectiva de xénero.

1. CONTEXTO

- **Barrios auto producidos** (indicadores nefastos –e.v. 50 anos, orzamento municipal de 13€/hab/ano- contrastan cunha evidencia: este é o lugar no que vive o 85% da cidadanía na África subsahariana e o lugar no que se produce a actividade económica)
- **As políticas formais de construción da cidade** fracasan
- **A marxinalización** (auto prodúcese ante a insuficiencia da comunidade técnica (1 Arq/68.000 hab) e o desinterese do empresariado polas persoas pobres.
- **A necesidade de encontrar unha solución** (as taxas de crecemento da poboación son enormes (3,5%) e as de crecemento da poboación urbana aínda maiores.

2. PLANTEAMENTO

- Un compromiso ético (900 millóns de persoas viven en Slums e 2000 máis viven en condicións substandard).
- Un interese técnico (abordar un asunto invisible para a academia, onde está todo por dicir)

3. DIAGNÓSTICO

- Non son cousas o que falta nos barrios auto producidos, nas comunidades marxinalizadas ou nas economías informais: **SON DEREITOS**
- A magnitude do problema non se pode abordar con ningunha técnica coñecida:
  - Empoderar á academia (do Norte e do Sur) fixando coñecemento e construíndo capacidades.
  - As estratexias “arriba-abaxo” fracasan
  - Ensañar estratexias “Bottom-up”: empoderar as persoas, racionalizar os seus procesos, identificar e minimizar as debilidades dos sistemas

4. KAYA CLÍNICA

- A **clínica das casas**.
- Unha acción de aprendizaxe-servizo, que ten por obxectivo empoderar a academia a través da prestación de servizos de asistencia no dereito a vivenda e á cidade ás persoas que non poden acceder eles.
- Un dispositivo académico INNOVADOR que enraíza no corazón dun barrio auto producido, para construír confianza e integrarse nos procesos de construción social da cidade

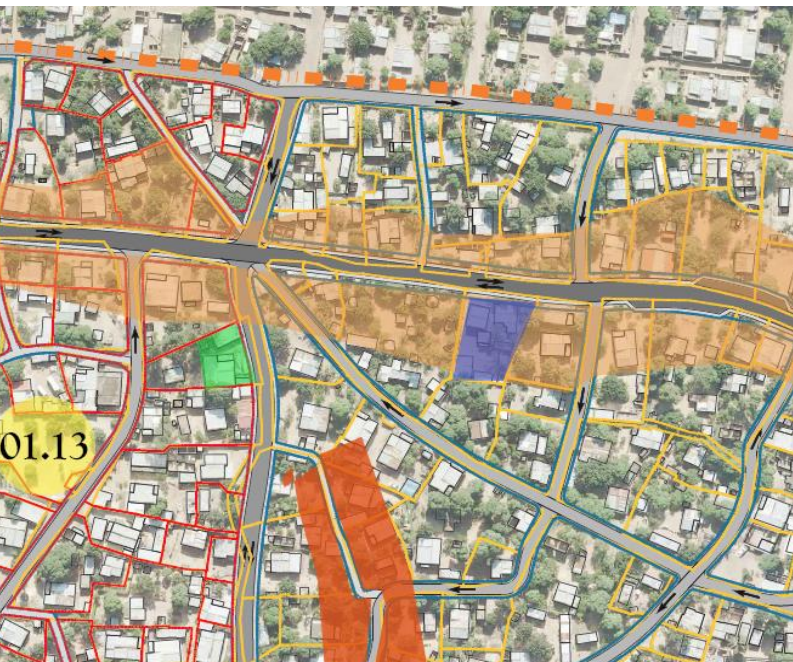
5. COMO ACTÚA KAYA CLÍNICA?

APRENDIZAXE:

- Formación e cadros académicos, con capacidade de réplica
- Capacitación de expertos locais
- Investigación (metodoloxía de intervencións, asuntos técnicos, sociais, sanitarios, asistenciais...)
- Investigar como replicar Kaya Clínica

SERVIZO:

- Procesos: legalización da propiedade, regularización civil...
- Sistemas: análise dos sistemas: auga, enerxía, lixo, accesibilidade...
- Elementos: normalización e optimización de produtos e elementos construtivos.

6. QUEN É KAYA CLINICA?

KAYA CLINICA É Abdul Anza, Adérito Siteo, Alberto Varela, Alice Ambrucer, Alice Nicolau, Ana Cubillo, Ana Mburetinha, Anísio dos Santos, Anselmo Baciquete, Arlindo Pereira, Arsénio Azarias, Belarmino Tembe, Braulio Pérez, Cândido Mazuze, Carlos Chicuela, Carlos Matinhe, Carlos Trindade, Celsa Chamane, Cesar Cunguara, Comandante José, Costa Chuabo, Costa Gonçalves, Cristina Guitiérrez, Cristovão Gabriel, Dinshi Anantrai, Dinshi Cangy, Dionísio Mariano, Domingos Macucule, Edvalda Macuácuá, Elsia Baloi, Enia Mondlane, Ernesto Siteo, Estevão Machaila, Euclides Chilundo, Faizal Mota, Fancisco Raegon, Fauzia Mauoche, Félix Fernando, Felizmundo Maurício, Goroka Solana, Hárissé Abdulcadre, Harisse Janny, Hélio Carlos, Henrique Sique, Horacio Santos, Ilidio Magenge, Iva Garrine, Ivete Abubacar, Javier de la Cal, Jennifer Gafur, Jessica Lage, Jesús Cendán, João Tique, Joaquin Manhiça, Jorge Pendula, José Chirindze, Josefa Mendes, Juan Gómez, Júlia Lourino, Julião Massingue, Julio Abalde, Julio Carrilho, Kátia Nhanale, Latifa Zandamela, Lorena Rilo, Lorio Tembe, Luís Lage, Manuel Homwana, Marcelino Daniel, Márcia Chiluvane, María Varela, Marlene Namburete, Melissa Filipe, Mercília Lombe, Miguel Chissaque, Milagrosa Muchaze, Moisés Francisco, Moisés Gomes, Mote Faizal, Naira Sheinise, Nelda Mabasso, Nelio Raúl, Nelson Cossa, Nelson Ernesto, Nelson Maurde, Noemí Amigo, Nordino Muaievela, Orlando Quilambo, Otto Menete, Pedro Halar, Pilar García, Plácido Lizancos, Raeesah Ikbal, Raeesah Mahomed, Raimundo Siteo, Rebeca Nuevo, Rodrigo Matuenhambangue, Salimo Talhada, Santiago López, Sara Marquez, Sidney Cassamo, Sonia Rodriguez, Tiffany zandamela, Tongay Dango, Vanessa Lopes, Vanessa Míguez, Vasco Muchanga, Vicente Manjate, Wilson Munguambe, Xaquín Lizancos, Zacarias Urgivia + **915 FAMILIAS**

:

6. QUEN É KAYA CLNICA

- ESTUDANTES, PROFESORADO E PERSOAL ADMINISTRATIVO E DE SERVIZOS DAS UNIVERSIDADE EDUARDO MONDLANE E DA UNIVERSIDADE DA CORUÑA. Facultades de arquitectura, enxeñeira, dereito, socioloxía, medicina, empresa e xeografía e da Oficina de Cooperación e Voluntariado. **Asumen a responsabilidade.**
- A AGENCIA ESPAÑOLA DE COOPERACIÓN Y DESARROLLO. **É o financiador principal.**
- A CÁMARA MUNICIPAL, DE MAPUTO, Titular dunha responsabilidade que non pode exercer.. **Cede a “clínica”**
- AS 2.500 FAMILIAS QUE VIVEN NA ZONA CERO DO BAIRO DE DIMITROV. **Titulares de dereitos non satisfeitos.**

7. RESULTADOS

DA APRENDIZAXE - 50 ESTUDANTES ENVOLTOS. PROFESORADO E BOLSEIRAS.
- 2 PAPERS, 4 CONGRESOS...
- VISITAS DE INVITADOS DE VARIAS UNIVERSIDADES E DE UN-habitat

DO SERVIZO: 915 solicitudes de asistencia atendidas
53 procesos de recoñecemento do dereito de uso do solo, resoltos

8. FUTURO

Kaya Clínica conclúe o 18 de marzo pero non o fan nin as necesidades formativas nin as necesidades de servizo.

9. Discusión dos resultados

- Kaya Clínica é un éxito académico
- Kaya Clínica prestou un servizo indiscutible
- Kaya Clínica non pode asumir en solitario a xestión da cidade auto producida en toda a súa inconmensurable dimensión

Mais Kaya clínica permite un cambio de paradigma académico, necesario para un cambio mais amplo no que a universidade:

- **Non forme profesionais senón cidadáns profesionais**
- **Interiorice que AS COUSAS QUE MAIS NECESITA A XENTE, NON SON COUSAS: SON DEREITOS**
- **Aprenda das xentes marxinadas, que viven en lugares marxinados, de cidades marxinadas, de países marxinados e de continentes marxinados.**
- **Entenda que pode facerse grande apoiando a xentes marxinadas, que viven en lugares marxinados, de cidades marxinadas, de países marxinados e de continentes marxinados.**

...

CON LOS POBRES DE LA TIERRA
QUIERO YO MI SUERTE ECHAR.
EL ARROYO DE LA SIERRA
ME COMPLACE MAS QUE EL MAR.

JOSÉ MARTÍ: GUANTANAMERA